



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Eformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. I. Quisquis à scrupulis curari vult, ante omnia sibi persuadeat nullam in
scrupulis esse sanctitatem; & se eo morbo laborare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

tarumque communi consensu & præscripto dabimus medicamina, quæ si senio adhibeantur, sine ullo dubio vim intolerabilis morbi admodum infringent, & fortassis etiam, Dei aspirante gratiâ, radicem ipsam penitus tollent.

S. I.

Quisquis à scrupulis curari vult, ante omnia sibi persuadeat nullam in scrupulis esse sanctitatem: deinde se eo morbo laborare.

Dua difficultates in curanda scrupulis occurrentes proponuntur.

Operæ pretium, imò & necessarium fuit, importuni morbi tum causas & originem, tum etiam indicia diagnostica exponere. Hæc quidem, vt facile coniciat, an ægritudine illâ correptus sit: illa verò, vt morbi malitiâ ex causæ peruersitate rite perceptâ, tantò libentius de remediis sermones sibi exhiberi patiatur, eaque malo adhibeat etiam auidius. Istud enim video, duplici ex capite plerumque fieri, vt tanta in hoc morbo curando inueniatur difficultas. Primò quidem, quod eo se tactum esse, nemo facile fateatur. Secundò quod etiam ii, qui correptos sese hæc ægritudine sentiunt, sæpe sibi persuadeant, adeo nullum ei malum subesse, vt ex aduerso existiment, scrupulos præcipuæ cuiusdam sanctitatis esse indicia, aut saltem ad eam consequendam egregia adminicula: denique esse tenerioris cuiusdam & ad virtutem inflexæ Conscientiæ incitamenta & stimulos, quibus ad altioris innocentiorisque vitæ studia impensius vrgeantur.

In scrupulo passim nullus est virtutis adminicula.

Insignem enimvero errorem, astutamque Dæmonis fallaciam! non satis ei erat homines probos artibus suis intricare, nisi & specie sanctitatis, virtutisque exercendæ fucò, turpiter deciperet. Quasi verò probis esse non daretur, nisi anxii & de Conscientiæ innocentiam scrupulosè timidis, imprudenterque sollicitis. Hoc enimvero est perfectionis viam decurrere, anxium semper esse de viâ, & ad singula quæ occurrunt, hæcere mentem percussâ misereque artonitâ. Certè numquam se magis iter suum promouisse fatetur Dauid, quàm cum soluto animo, apertoque vt ait corde, viam cui insistebat alacer decurreret. Currebat inquam,

Pfal. 118.
v. 32.

inquam, non ibat lento passu, uti de sese fateretur, animo & bonâ spe plenus; *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum*; currit dilatato corde Sanctus David; ubi miserâ illâ contractâque animâ, corde angoribus oppresso, ad singula cespitant; præterquam quod præ timore panico, vix spiritum anhelum ducant. Quid ergo? an mihi persuaserint, sanctitatem rem esse tetricam, plenamque fastidii? An teneram non credunt esse Conscientiam, nisi quæ ad vanas mali umbras illicò exæstuet, & quodammodo suffocetur? verum hoc deinde fufius disceptabimus.

Aliud est
Conscientia
tenera a-
liud scrupu-
losa.

Pfal. 118.
v. 165.

Illud mihi nunc sufficit, teste Dauide, teneram Conscientiam pace frui liquidissimâ; quam cum scrupulosis deesse conspiciam, illicò mihi manifestum fit, longè inter se dissidere teneram Conscientiam & scrupulosam. En Davidis, à me dicta confirmantis apertissimum testimonium. *Pax multa diligentibus legem tuam; & non est illis scandalum.* siue uti legit Agellius, *& non est illis scrupulus.* Perinde autem est, ut Propheta mentem intelligas, seu scrupulum legas seu scandalum. Si enim scandalum est saxum aliquod, in quod si impingas, ruinâ aut lapsûs eunti datur occasio; scrupulus sanè est lapillus aut scrutum exiguum, quod attritu suo euntem grauius impedit & defatigat. Utrumque viatori officit, viamque aut retardat, aut etiam penitus intercludit. At verò inquit David, diligentibus legem Dei, pacata sunt omnia, & non est illis neque scandalum neque scrupulus. Id est, quantum ego quidem intelligo, quisquis animo forti & generoso, fide bonâ, & mente imperterritâ legem Dei diligit, seu viam mandatorum Dei ingreditur & dilatato corde transcurrit; is profectò neque ad scandala cespitat, neque ob scrupulos vacillat aut pedem retrahit; plana ei sunt omnia & expedita.

3.

Quod si autem per imprudentiam in saxum aliquod aut scrutum fortè occurrens pedem impegit, vnde leuis aliqua exorta sit cespitatio; leuem, inquam, ut clarè loquar, errorem si commiserit; non tamen turbatur magnopere, nec quidquam in rebus peragendis intermittit. Scit enim quid sibi eo in euentu agendum sit, agit autem id quod viatores solent strenui. Hi certè dum itineri insistunt indefesse, gressum pro viribus agglomerant; & si saxum aliquod in viâ occurrerit, aut stipes terrâ malè tectus; non illic hærent donec manibus offendiculum amouerint:

Alius viri
perfecti er-
rores par-
uos conse-
derant alio-
ter scrupu-
losi.

uetint: quid enim est h. sc. immorari, nisi & tempus & operam perdere de nihilo? Itaque si altior lapis aut irutex fuerit, pedem eleuant, aut transilunt. Quod si autem casu pedem impegerint, non illico viam relegunt, vti quidam per supersticiosam vanamue vt vocant obseruantiam eo in euentu actitare sunt soliti; vt si forte titubauerint, pedem retrahant; viamque remeriantur donec lapidem, in quem impegere, transeant innoxii: ridicula hæc sunt anuum deliramenta. Viatores enim strenui, etiamsi forte cespitarint, quasi si nihil euenisset sinistri, inceprum iter imperterrite, cautè tamen prosequuntur. Et de his rectè dici potest istud Davidicum *Ambulant in latitudine cordis*, neque exigua quæ passim occurrunt viatoribus impedimenta, ipsis offendentulo sunt, *non enim est illis scandalum aut scrupulus*. Et ita quidem agunt teneræ, sed fortes Conscientiæ. At verò scrupulosæ illæ contractæque animæ, iter virtutis legunt ad instar timidi imbellisque viatoris, qui nollet sese viæ committere, nisi quæ & à sordibus minimisque etiam scrutis & silicibus profus foret expurgata; quinimo & cylindro ita contrita & complanata, quasi si area esset cui mox linum agricolæ manu inferendum foret. Quis eiusmodi homines non rideat? timent omnia, etiam tutissima. Et quia saxa timent & silices ne forte in se assurgant, vbiq; sese saxa putant conspicerè, & minimam etiam glebam, silicem arbitrantur; neque pedem præ meru promouerint. Profus hic est scrupulosorum genius. Omnia ipsis sunt offendiculo, sacra perinde ac profana; semper sese aut in crimen prolapsos, aut certè prolapsuros existimant. Itaque veluti supersticiosi viatores, iter relegunt: orationem, inquam, si forte leuis cogitatio mentem distraxerit, repetunt; neque semel dumtaxat, sed decies imò & centies; & sic non tempus tantum perdunt, sed quod perus est cerebrum. Denique prout timor auget omnia, ex leui paleâ trabem sibi insanè fingunt, & montem construunt ex atomo.

Probat
quod in
scrupulis
nulla sit
sanctitas.

Istud nunc eiusmodi homines amicè interrogatos volo, an isthæc acta agere sapientis animi sit & sani cerebri, an verò insipientis capitis & ceriti? Hoc verò si sit, istud rursus peto; an in rerum naturâ virtus detur quæ verè sit insipiens, & stultis nixa phantasmatis, ridiculisque superstructa fundamentis. Hoc autem si nemo vnus pro sano dixerit, vt quid sibi de sanctitatis notâ,

Tractatu
7. § 2.
& § 3.
n. 30.

tâ, eximæque virtutis indicio insanè blandiuntur? Idcirco sanè Tractatu præcedente multis explanaui, plerumque ex corporis, cerebri præsertim intemperie, scrupulos profluere; item latissimum eos Dæmoni præbere campum; usque sese astutissimum veteratorem passim ingerere. Hæc inquam fuse, & quidem studio exposui; ut cum tam infauitæ mali sui originem scrupulosi agnoscent, tandem etiam de mali remedio, tamquam verè ægri; cogitare serio incipiant. Verùm inquires, cum ex cerebri intemperie, phantasmatumque peruersitate scrupuli plerumque pullulent, cur non insanos eos nominas? Facerem id sanè perlibenter & verè; sed qui eo laborant morbo, audirent id perquam grauitè & illubenter. Quid deinde inquires, an idcirco veritati obstruendum est os? Minimè quidem. Verùm si istud tam crudè dixero, oleum perdam & operam. Scrupulosos enim curaturus venio. Jam verò si scrupulosum hominem, insanum esse dixero, nemo profectò scrupulosum se fatebitur; cum nemo sibi non sapiat, neque quidquam minùs cupiat, quam pro infano reputari. Et tamen prima prorsus hujus mali est curatio, ut qui sanari vult, id sibi certò statuatur, hoc sese morbo laborare. Nam ut præclare Seneca. *Nemo incurabilior est, quàm qui sibi sanus videtur.* Nusquam autem maior est, quam in hoc morbo, ægri ignorantia.

Prima
scrupulo-
rum cura
tio est ag-
noscere se
scrupulo-
sum.

5. Illud enim ante omnia, aut Dæmon, aut ingenita humanæ menti superbia scrupulosi persuadere satagit penitusque imprimerè, scrupulos non esse quibus agitur, nec vana esse rerum phantasmata; sed ex aduerso solidissimas esse rationes quæ se offerunt, inspirationes esse sanctas, Diuini que Spiritus præclarissimas agitationes. Ain vero tu? an non etiam cælesti æstro abripi te quandoque sentis, & diuinis visionibus cerebrum illustrari? Sentio inquis nonnumquàm nescio quid; & cum nescio quid sentiam, sentio tamen mira prorsus & insolita. Apagesis cum tuo sensu stulto & putido. Ego verò scio quid sentias tu, & quid ego censeam. Scrupulis agitaris miser; quod quidem ex indicijs, quæ superiore Tractatu exposui, facilè est deprehendere. Sin verò ex arteriæ inordinato pulsu, febrim quâ laboras nescis dignoscere, Medicum adi. Confessarium inquam, consule, eique & crede, & penitus acquiesce. Quòd si verò nec illi morbum serio denuntiant, nec alijs, quos importunè semper

Hanc per-
suasionem
scrupulosi
satagit Dæ-
mon erri-
pere.

consulis, acquiescas, nequidquam est quod dubites: evidentissimum enim id est signum, insigniter tibi læsam esse phantasiam, quæ tandem in iudicij perniciam indurefcet. Et tunc quidem superuacanea erit, quæcumque adhibebitur medicina.

Agedum ergo. Credisne tandem te hoc morbo esse implicatum? Si non credis, abi sanè per me licet, & ad somnum si placet, corpus compone, nè nihil agas. Quidquid enim deinceps dicturus sum, alijs quos tu tibi mente designas, dicta suspicaberis, tibi autem minime. Hoc autem dum agis, frustra à me aguntur omnia. Quod si verò perniciam mentis depositam, morbum agnoscis, da deinceps audientiam, & quidem non illiberalem. Uti enim in febribus curandis vsuvenit, vt primò præscribatur agro, quid in ipso morbi dum exæstuat paroxismo agendum sit; deinde verò quæ malignis humoribus depellendis, adhibendæ sint medicinæ: ita istud primò dicam, quid agendum sit, dum scrupulis reipsâ compungeris; id est, dum phantasmatis falsisque peccatorum laruis potius, quàm iudicij agitaris. Deinde expositurus quibus artibus insanæ illæ, quæ totam animæ symmetriam perturbant, peccatorum species, Diuinâ aspirante gratiâ, penitus depellantur. Depellentur autem facile, si vti dixi, scrupulosum te agnoscas, neque phantasmata, quibus assueuisti, tanquam sancta teneræque Conscientiæ indicia foueas, iisue nimium indulgeas.

§. II.

Quomodo scrupuloso in ipso scrupulorum æstu formanda sit Conscientia, & contra scrupulos agendum.

ET quidem, vt quod primò loco propositum est ritè absoluam, illudque edisseram quid tandem agendum sit, dum in ipsâ scrupulorum caligine mens exæstuat & vacillat: istud tanquam certum & indubitatum

Licitum est semper agere contra scrupulos.

Primò assero, eum qui scrupulorum stimulis agitur, nefas esse suspicatur, aut etiam quodammodo statuit sceleratum esse id quod agendum proponitur, nihilominus posse sine vilo crimi-

DE